

Criza semnalizării

„Criza actuală s-a arătat a fi și o criză a semnalizării, amploarea ei fiind poate cu deosebire o rezultată a deficiențelor de semnalizare, dacă nu cumva este chiar expresia frustrată a rețetelor de lucru aplicate de sistemul de semnalizare.”

Se știe că în teoria pieței ca mecanism de reglare un rol esențial pentru funcționarea economiei se acordă semnalelor receptate și semnificației pe care agenții o atribuie acestora. Cu timpul a crescut interesul și pentru funcția și comportamentul emitentului de semnale. Ceva, însă, a rămas în afara atât a modelului explicativ, cât și a înțelegerii: cum se emit semnalele.

În contextul crizei datoriilor suverane, semnalizarea devine cu adevărat problematică, luând expresii care exced economicul, adesea acestea fiind receptate chiar în coardă geopolitică.

Păreră unanim răspândită că piața este sursa directă a semnalelor este nu doar o eroare ce se perpetuează oarecum vinovat, ci și un mod de a ceda din statutul epistemic al Economiei. În fapt, se transformă ilicit stările subiectualului în ceva obiectual și se întreține confuzia că obiectualul ar avea acțiune imanentă. Într-un fel curios s-a ajuns să se aserteze după reguli răsturnate, ale unei logici extraumane, opțiunea materialistă, instrumentată metodologic de perspectiva mecanică, anulând orice determinare subiectivă, spațiul economicității golindu-se de antropic.

Vidarea caracterului intersubiectiv al stărilor de raționalitate economică se arată a fi, paradoxal, temeiul faptului că tendințele semnalizate nu coincid cu tendințele din piață. Între ceea ce se petrece în piață și ceea ce se semnalizează se înfiripă un hău care este greu de explicat în termeni raționali: piața are semnale neglijate, falsificate sau trunchiate de semnalizatori chiar sub pavăza obiectivității.

Nu încapă îndoială că realul pieței a ajuns, cel puțin începând cu criza actuală, să fie diferit de realul reprezentat de semnalizare, în ciuda faptului că se operează cu o asumptie ambalată în pretenții de rigoare rațională. Și aceasta pentru că, în fapt, funcția de semnalizare atribuită pieței a fost exercitată instituțional într-o manieră care desfide percepția de corectitudine.

Constituția actuală a economiei globale cunoaște un model *sui generis* al emițătorilor de semnale în normarea performanțelor. Pe de o parte, în privința stării de raționalitate financiară se pronunță „trustul” *big four* de audit și contabilitate și, pe de altă parte, evaluarea riscurilor se face prin grila exclusivistă a trei companii de rating, adică un veritabil oligopol.

Criza actuală s-a arătat a fi și o criză a semnalizării, amploarea ei fiind poate cu deosebire o rezultată a deficiențelor de semnalizare, dacă nu cumva este chiar expresia frustrată a rețetelor de lucru aplicate de sistemul de semnalizare. Începând cu criza dot-com, cazurile de eșec pe partea de avertizare sunt simptomatice atât în privința auditului, cât și în cea a evaluării riscului. Semnalizarea instituțională a

tendențelor din piață a minimalizat acumularea efectelor adverse ale aranjamentelor pentru favorizarea supraprofitabilității. Febrilitatea inovării speculative pentru maximizarea câștigului pe termen scurt a fost justificată de contabilitatea creativă și certificată de agențiile de rating. Ceea ce era până mai ieri sursă de risc a devenit o practică declarată ca regulă a guvernantei corporative.

Consecința imediată a acestor evoluții a fost aceea că epicentrul funcționării sistemelor societale prin formule mai suple de echilibrare între tendințele pieței, scopurile guvernării și acțiunea individului s-a destructurat grav. Totul a fost posibil atât timp cât guvernarea și-a limitat misiunea la acoperirea transferurilor sociale și la tolerarea practicilor împrumutătorului de ultimă instanță, iar individul a fost considerat sursă a încrederii în sistem.

Astfel, asociată cu pasiunea dereglementării, falsificarea semnalizării instituționale a tendințelor de eșec ale pieței a creat un monstru al randamentului cu orice preț, un fel de a gestiona evoluțiile din economie după principiul irațional „scopul scuză mijloacele”. Mecanismele de moderare a instabilității economiei au fost inactice sau ținute la ralanti. Propensiunea speculativă părea să satisfacă cererea de valoare adăugată, punând în dificultate credibilitatea fundamentelor spațiului de raționalitate economică prin extinderea circuitelor informale, extrabilanțiere și de virtualizare a valorii. Câștigul imediat ca efect al bulei speculative și al suprastimulării consumului prin credite ieftine a fost considerat normal de către sistemul de semnalizare.

Partea proastă este că, și după explozia sistemului astfel creat, semnalizarea tendințelor pieței nu a adoptat ea însăși un comportament normal, a cărui trăsătură să fie prudențialitatea, ci a trecut la manipularea informațiilor. Prilejul l-a oferit inflamarea unui nodul al proastei guvernări, și anume datoria suverană. Semnalele de alertă sunt emise în așa fel încât să fie deturnată atenția spre periferia economiei globale.

Incertitudinea consolidării ieșirii din criză, echivalentă cu riscul revenirii în forță a crizei, arată aceeași atitudine a semnalizatorilor de favorizare a factorilor de instabilitate. În fond, este vorba despre abandonarea rolului de prevenție pe care semnalizarea instituționalizată îl are în legătură cu fluctuațiile comportamentale ale agenților și influența lor asupra ciclului economic.

Sistemul de avertizare a eșecurilor pieței din economia globală a optat el însuși pentru speculație.

Marin Dinu